

Když je jich víc na papíře i za dveřmi

Dají se platby exekucí sloučit?

Nelze to zrovna považovat za životní štěstí, ale pokud má jedinec víc dluhů a nespĺácí je, může být na jeho majetek vedeno hned několik exekučních řízení. Dají se sloučit?

Podle advokátky Jany Hejlové byla ještě v roce 2012 každá exekuce samostatná. Mohly se sloučit jedině tehdy, pokud byly vedeny proti jednomu dlužníkovi, jedním věřitelem, pro jeden typ pohledávky a u stejného exekutora. „Od roku 2013 to zákon umožňuje i u odlišných věřitelů, ale ke sloučení může dojít jen na návrh dlužníka,“ upozorňuje Jana Hejlová.

Stejně také na otázku odpověděl prezident Exekutorské komory ČR Jiří Prošek: „Ano, slučování exekucí bylo možné provádět již dříve a exekutorská komora vydala tento doporučující pokyn všem exekutorským úřadům. Novela exekučního řádu, která vešla v účinnost 1. ledna 2013, má toto doporučení stavět do pozice jistoty.“

Spojování řízení, která jsou podle Jiřího Proška vedena v rámci jednoho exekutorského úřadu, bude automatické. „Zákon však upravuje i náležitosti pro spojování exekucí, jejichž provedením byli pověřeni různí exekutoři. Budou-li exekuce proti témuž dlužníkovi vedeny u více exekutorů, exekuční (okresní) soud tato řízení na návrh dlužníka spojí a určí, který exekutor spojené řízení povede. Tento režim se

bude týkat zejména tzv. bagatelních pohledávek," pokračuje Jiří Prošek. Za bagatelní se považují částky pět až deset tisíc korun.

Spojení exekucí je levnější

I když tedy platí, že exekuce lze spojovat a novela upravuje přesná pravidla pro tento postup, ke spojování by mělo docházet hned od počátku, tedy u věřitele.

Jsou to případy:

- pokud má věřitel vůči témuž dlužníkovi více pohledávek a když se obrací na soud, aby mu je v tzv. nalézacím řízení přiznal,
- nebo u soudu, který rozhoduje o ne/spravedlnosti nároku věřitele, který pohledávku žaluje;
- nebo u exekučního soudu, který na návrh věřitele zahajuje exekuci.

„Spojování exekucí by mělo být finančně šetrnější k dlužníkům, kteří čelí více žalovaným dluhům. Výrazně se jim sníží náklady exekuce. Dokonce se dá s nadsázkou říci, že čím víc exekucí dlužník bude mít, tím víc ušetří," říká Jiří Prošek z Exekutorské komory ČR.

Také právnička Alena Doubková z Poradny při finanční tísní potvrzuje, že podle právní úpravy, která byla platná do 31. prosince 2012, nebyla exekutorům stanovena povinnost exekuce slučovat. „Nicméně i za tohoto právního stavu mohl dlužník požádat o sloučení exekucí, které byly vedeny u jednoho exekutora pro téhož věřitele. Od 1. ledna 2013 je slučování exekucí vedených věřitelem proti témuž dlužníkovi u stejného exekutora povinné, tedy tzv. obligatorní spojení. Pokud budou exekuční řízení proti témuž dlužníkovi vedena u různých exekutorů nebo pokud u jednoho exekutora zahájí exekuční řízení další věřitel, spojí tato exekuční řízení na návrh dlužníka soud. Půjde o takzvané fakultativní spojení. Oběma postupy sice dojde ke snížení nákladů exekuce, ale předchází náklady tzv. nalézacího řízení, tedy odměnu advokáta, to již neovlivní," upozorňuje doktorka Doubková.

Jak zjistím, že mi náhodou nehrozí víc exekucí?

Stačí, aby člověk v minulosti udělal několik nepatrných dluhů a řekl si, že se podobnými malichernostmi nebude zabývat. Je pravda, že dříve se skutečně hlavně

velké a finančně silné exekuce „haléřovými“ položkami skutečně nezabývaly, protože se jim to nevyplatilo. Třeba utratily víc na poštovním za korespondenci s dlužníkem, než byla původní hodnota dluhu. A to neměly jistotu, že se jim podaří peníze z dlužníka dostat.

Dnes je situace jiná a opravdu bychom museli dlouho hledat firmu, která by nechala dluh „plavat“. A tak se na hladinu finančních toků začínají vynořovat ony staré dluhy. Jejich hodnota se násobně navyšuje a nemusí zůstat u jednoho. Mohu ale zjistit, zda mi nehrozí víc exekucí?

Odpovědi na tuto otázku se opět ujala Alena Doubková z Poradny při finanční tísní. „Nejdůležitější samozřejmě je přebírat si poštu, abych jako dlužník měl přehled o stavu svých dluhů a průběhu případných soudních řízení. Obecně lze konstatovat, že žádná exekuce nemůže být nařízena bez tzv. exekučního titulu, tedy rozhodnutí, kterým mi byla uložena povinnost dluh v určité lhůtě zaplatit. Po uplynutí takové lhůty lze najisto předpokládat, že věřitel se bude svého nároku domáhat, pokud se s věřitelem nedohodnete jako dlužník jinak,“ uvádí Alena Doubková.

Pravomocně nařízené exekuce je podle ní možné dohledat v Centrální evidenci exekucí. „Tento registr provozuje Exekutorská komora ČR a za dotazy se platí formou předplaceného kreditu. Lze se obrátit také na okresní soud podle místa trvalého bydliště se žádostí o přehled skončených, popřípadě probíhajících řízení, kde je dlužník veden jako účastník,“ doplňuje právníčka Poradny při finanční tísní.

Exekutor nebývá sám

Teď si vezmu k ruce trochu nadsázky. Lidové pořekadlo praví, že neštěstí nikdy nechodí samo. Trochu zlomyslně ho přirovnáme k naší problematice. Kdo tedy doprovází exekutora? Prezident Jiří Prošek začal vysvětlovat odjinud: „Nejprve mi dovoluňte upozornit na klišé, které ztotožňuje exekuci se zabavováním movitých věcí. Je nesmysl domnívat se, že exekuce je prováděna výhradně prostřednictvím soupisu movitého majetku. Naopak, k soupisu se přistupuje až po vyčerpání primárních způsobů, což jsou srážky ze mzdy a „zablokování“ bankovního účtu,“ vysvětluje prezident našich exekutorů.

Exekuci vykonává podle jeho slov soudní exekutor samostatně. „Samostatně provádí i soupis movitého majetku, resp. jím může pověřit svého zaměstnance, nejčastěji vykonavatele. A ani vykonavatele nemusí nikdo doprovázet,“ pokračuje prezident Prošek. Ale hned dodává, že při problematickém vývoji soupisu movitého majetku dlužníka si exekutor, respektive vykonavatel, může vyžádat asistenci policie. „Nejedná se však o doprovod. Soudní exekutor má statut úřední osoby,“ uzavírá Jiří Prošek.

Na řadě je zámečník

Prezident českých exekutorů Jiří Prošek také říká, že dlužník musí ze zákona umožnit přístup soudnímu exekutorovi na všechna místa, kde má umístěny své movité věci. A exekutor si může zjednat do bytu nebo jiné místnosti dlužníka přístup. „Každý, v jehož objektu má dlužník byt, sídlo nebo místo podnikání, je navíc povinen respektovat, že exekutor provede prohlídku prostor, které dlužník obývá. Pokud tuto zákonem danou povinnost nesplní, může si exekutor zjednat do těchto prostor přístup za pomoci zámečníka, případně bezpečnostní služby a za přítomnosti policie,“ varuje Prošek.

Vrchní komisař Tomáš Hulan z Preventivně informačního odboru Policejního prezidia České republiky uvedl, že v roce 2010 policie doprovázela exekutory v sedmi stech případech, v roce 2011 v jedenadvaceti případech. Proč je v uvedených číslech tak propastný rozdíl, tím se Policie ČR podle Tomáše Hulana nezabývala. „Výčty za roky 2010 a 2011 dokládají, kolikrát jsme při výkonu exekuce prováděli asistenci. Kolikrát jsme při těchto asistencích přímo zakročovali, to neevidujeme. Pro zajímavost, ochranu a součinnost při provádění exekuce poskytujeme na základě § 21 zákona o Policii ČR,“ říká Tomáš Hulan.

Co říká § 21 zákona o Policii ČR

Oprávnění otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor

- (1) Je-li důvodná obava, že je ohrožen život nebo zdraví osoby, anebo hrozí-li větší škoda na majetku, je policista oprávněn otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor (dále jen „byt“), vstoupit do něho a provést v souladu s tímto zákonem potřebné služební zákroky, služební úkony nebo jiná opatření k odvrácení bezprostředního nebezpečí.
- (2) Oprávnění uvedená v odstavci 1 má policista též v případě, vznikne-li důvodné podezření, že se v bytě nachází mrtvola.
- (3) Při provádění služebních zákroků, služebních úkonů nebo jiných opatření podle odstavců 1 a 2 je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby; nemusí tak učinit, hrozí-li nebezpečí z prodlení.
- (4) Po provedení služebního zákroku, služebního úkonu nebo jiného opatření podle odstavce 1 je policista povinen neprodleně vyzoomět uživatele bytu a zabezpečit zajištění bytu, nemůže-li tak učinit uživatel nebo jiná oprávněná osoba.
- (5) O otevření bytu a provedených opatřeních sepíše policista úřední záznam.

Příběh: O vykutáleném prostředníkovi

Stejně, jako jsou v pohádkách princové a draci, kterým ze všeho nejvíce chutnají princezny, jsou i mezi lidmi jedinci poctiví a grázlové k pohledání. A i když lidé ukrajinské národnosti jsou v širokém povědomí Čechů spojováni s násilnou trestnou činností, valná většina z nich si do České republiky přišla prostě vydělat peníze na živobytí poctivým způsobem. Protože doma zůstali z nějakých důvodů bez šancí.

Stejně na tom byl pan Oleksander. Doma byl technikem, ale o zaměstnání přišel. Zaslých, že v Čechách práci najde. A byla to pravda. Získal práci na stavbě a v době, kterou popisujeme, zde již pracoval čtvrtým rokem. Potřeboval si prodloužit povolení k pobytu.

Pro cizince, kteří stejně jako pan Oleksander mluví a rozumí česky ne příliš dobře, je zde nabídka firem, které je na našich úřadech zastoupí. Tam se také Ukrajinec obrátil a skutečně, firma vše za poplatek vyřídila. Pana Oleksandra zastupoval prostředník s plnou mocí.

Na první upomínku, že dluží za telefon, Oleksander nereagoval. Myslel si, že jde prostě o omyl. Na tu další se už podíval a důkladněji zkontroloval adresu a jméno. Všechno sedělo, faktura byla skutečně vypsána na něj. Ani tehdy se však nebránil a faktura putovala do odpadků. A pak přišel dopis z exekučního úřadu, výzva k zaplacení částky přes sto tisíc korun. To byl pan Oleksander na mdloby a začal situaci řešit s advokátem, který pomáhá cizincům u nás.

Co se stalo? Prsty v tom měl zmíněný prostředník, který si objednal telefon na Oleksandrovo jméno a za měsíc provolal tisíce korun. Tento příběh ještě nemá konec, soudní pře totiž není ukončena. Protože však jde o zřejmý podvod, není situace pana Oleksandra beznadějná.

Dražba

Čtení této a následující kapitoly bude sypáním soli do ran těch, kterým byl zabaven majetek a exekutor se ho rozhodl vydražit. Tak tedy, jak taková dražba vlastně probíhá, co to vlastně je?

Vysvětluje opět prezident českých exekutorů Jiří Prošek: „Dražba je vlastně prodej, kdy se v určený den nabízí určitá věc ke koupi neurčitému počtu zájemců, a prodá se pak tomu, kdo nabídne nejvyšší částku. Z výtěžku dražby je uspokojena pohledávka věřitele, případně více věřitelů. Předmětem dražebního jednání neboli dražby, mohou být jak nemovitosti, tak věci movité, ale například i podnik. Novým vlastníkem dražené věci se stává vydražitel, tedy zájemce, který při dražebním jednání učinil nejvyšší nabídku,“ přibližuje Jiří Prošek

Podle něj existuje více režimů dražeb a exekuční dražba je jen jedním z nich.

V posledních dvou letech se podle zdrojů z Exekutorské komory ČR počet nařízených dražeb zvyšuje.

Statistika exekutorské komory		
	Počet nařízených dražeb	Počet nařízených dražeb nemovitostí
rok 2010	10 500	8 000
rok 2011	16 000	11 500

Veškeré exekuční dražby (nemovitostí, movitých věcí i podniků) jsou přehledně evidovány na volně přístupném Portálu dražeb. Exekutorská komora ho provozuje už od roku 2009. „Díky tomuto veřejně přístupnému webovému rozhraní jsme dosáhli větší transparentnosti v konání exekučních dražeb. Zaznamenali jsme pozitivní ohlasy jak věřitelů, tak dlužníků. Čím více zájemců o koupi nemovitosti či movité věci totiž licituje, tím výš se finální cena může vyšplhat. Věřitel je tedy spokojen, že výnos postačí na úhradu pohledávky, a dlužníkovi případně zbylá částka,“ říká Jiří Prošek.

Do Portálu dražeb podle Proškových slov zapisují soudní exekutoři informace o dražbách nemovitostí, movitých věcí a podniků nařízených podle příslušných ustanovení. „Portál tak především umožňuje zjišťovat informace o konkrétních dražbách nemovitostí vedených jednotlivými soudními exekutory, zejména zjišťovat, kterých nemovitostí se dražba týká, datum konání dražebního roku, výši nejnižšího podání a další relevantní informace.“

A na závěr možná to nejdůležitější: nahlížení do systému Portálu dražeb není zpoplatněno. V červenci 2012 exekutorská komora tento server aktualizovala. Smyslem

Portál dražeb

Portál dražeb je veřejně přístupný a počet zájemců o koupi stoupá, stejně jako konečná cena dražené věci. Věřitel je tedy spokojen, že výnos postačí na úhradu pohledávky, a dlužníkovi případně zbylá částka.

Okénko Exekutorské komory

Zdá se vám počet nařízených dražeb vysoký? Musíme si uvědomit, že ne všechny nařízené dražby jsou skutečně provedeny. Realizuje se asi jen třetina z nich. A když už srovnáváme čísla, sluší se upozornit na to, že počet nařízených dražeb se vztahuje k celkovému počtu exekucí, které soudy v daném roce nařídily. Pak si lze všimnout, že relativní prodej nemovitostí stagnuje nebo klesá.

bylo sledovat trend elektronických dražeb a zdokonalit uživatelské rozhraní. Původní systém se propojil s dalšími internetovými servery, které nabízejí servis v oblasti e-dražeb. Portál navštíví kolem 15 000 uživatelů týdně.

Co lze dražit

Podle informací Exekutorské komory ČR mohou jít do dražby sepsané a zajištěné movité věci. Výjimkou jsou předměty, které jsou zákonem nebo soudním rozhodnutím z exekuce vyloučeny.

„Mohou to být například běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, zdravotnické potřeby a jiné věci, které jejich vlastník potřebuje vzhledem ke svému zdravotnímu stavu. V neposlední řadě pak cennosti osobní povahy, mezi které lze řadit například snubní prsten,“ vyjmenovává prezident exekutorů Jiří Prošek.

Pokud je dlužník podnikatelem, nepodléhají podle něj exekuci například věci, které nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti. „To ovšem neplatí, vážne-li na těchto věcech zástavní právo pro pohledávku, která je zároveň vymáhána,“ upozorňuje Jiří Prošek

Draží se také nemovité věci, třeba pozemky nebo stavby spojené se zemí pevným základem, tedy domy, budovy, garáže a podobně. A dalšími nemovitostmi vhodnými k dražbě jsou také byty a nebytové prostory. Exekucí, tedy prodejem v dražbě, lze postihnout jak stavby evidované v katastru nemovitostí, tak stavby v katastru nemovitostí nezapsané.

Příběh: O majiteli stavební firmy

Standa chtěl být malířem. Tedy malířem obrazů. Jenže osud mu uměleckou dráhu nedopřál. Nakonec vystudoval stavební průmyslovku a projektoval. Tento druh „kreslení“ mu ale moc nevyhovoval, chtěl být v zaměstnání víc mezi lidmi.

„Založ si stavební firmu a prodávej domky, to teď frčí,“ řekla mu manželka počátkem 21. století. Nebyl to špatný nápad. Pan Standa začínal obtížně, musel vystřídat desítky řemeslníků, aby se u něj v podniku usadili ti, kteří uměli a navíc byli spolehliví.

U Standy, který byl vzorem poctivce, by vás opravdu ani v duchu nenapadlo, že by mohl mít něco společného s exekucí. Ale opak byl pravdou. Když už měl firmu skoro deset let, přišly problémy.

„Prodal jsem chlapíkovi domek, který jsme postavili. On nám tam reklamoval několik věcí, bylo to podle mě neoprávněné. A on se obrátil na soud,“ popisuje pan Standa. Soud nakonec majiteli domku skutečně v některých bodech žaloby vyhověl a nařídil Standově firmě, ať je odstraní.

„Šel jsem za ním a ptal jsem se ho, jestli mu to stálo za to. To jsem ale asi neměl dělat. Když tam moji lidé, přišli, aby napravili problémy podle majitelovy stížnosti, tak je málem vyhodil. Nakonec se jim povedlo spravit většinu problémů. Až na problém s kotlem, ke kterému je majitel nepustil. Prý z časových důvodů. No a pak jsme s ním marně hledali termín další návštěvy,“ říká Standa.

Měl pak pocit, že se patrně potíže nějak vyřešily, protože majitel se už dále neozýval.

„On mě ale dal k exekutorovi. Měli jsme obstavený dům, konto, nač si vzpomenete. Nemohl jsem splácet, nakupovat materiál, neměl jsem na výplaty,“ přibližuje Standa asi nejhorší chvíle svého podnikatelského života.

Dilema: buď uhnout a zaplatit mnohonásobně vyšší sumu, než by byla oprava nebo výměna kotle, nebo bojovat s tím, že taky nebude mít možná nic.

Jak to dopadlo? Jen napovím, že pan Standa podniká dál a dává si na podobné stížnosti safra velký pozor.

Kdo na dražbu nemůže?

Dražby se může jako dražitel, tedy zájemce o koupi, zúčastnit pouze osoba, která do zahájení dražebního jednání zaplatí tzv. dražební jistotu. „To je určitá finanční částka, jejíž výši stanovuje soudní exekutor. U prodeje movitých věcí se povinnost složit jistotu požaduje pouze u věci, jejíž hodnota převyšuje ekvivalent částky 45 000 eur, tj. přibližně 1 100 000 korun,“ vysvětluje Jiří Prošek.

Pokud se případný zájemce nemůže nebo nechce dražby účastnit osobně, může se zúčastnit prostřednictvím svého zástupce. To je fyzická osoba, která pro zastupování dražitele musí být vybavena úředně ověřenou plnou mocí.

Za právnickou osobu, obec, kraj nebo stát mohou dražit fyzické osoby, které jsou oprávněny za ně jednat, případně zástupci s plnou mocí, kteří prokážou své oprávnění dražit úředně ověřenou listinou či plnou mocí.

Dražba je veřejně přístupná.

Dražitelem nemůže být:

- dlužník, tedy osoba, jejíž věc má být dražena,
- manžel dlužníka,
- soudní exekutoři a jejich zaměstnanci,
- soudci a zaměstnanci soudů,
- obmeškaný vydražitel, tedy člověk, který v předchozí dražbě nemovitostí nedoplatil přes výzvu nejvyšší podání, a zmařil tak dražbu.